

23.4.2020

VN/9799/2020

VN/9799/2020-OKM-1

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen, esimerkkinä hieronta-ala

Opetus- ja kulttuuriministeriöön on tullut useita yhteydenottoja liittyen ammatillisen koulutuksen järjestämiseen ja koulutuksen hankintaan erityisesti hieronta-alalla. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kiinnittänyt huomiota virheellisiin toimintatapoihin koulutuksen järjestämisessä ja ministeriö on koonnut seuraavat asiat, joihin se haluaa kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien kiinnittävän edelleen huomiota.

Järjestämisluvan mukaisten ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen

Ammatillisen koulutuksen järjestäjä voi järjestää ammatillisia tutkintoja ja koulutusta vain järjestämislupansa (laki ammatillisesta koulutuksesta, 531/2017, 22 §) puitteissa. Esimerkiksi hieronnan ammatti- tai erikoisammattitutkintoa (31.12.2018 asti hierojan ammatti- tai erikoisammattitutkinto) voivat järjestää vain ne koulutuksen järjestäjät, joille on järjestämisluvassa myönnetty oikeus kyseisten tutkintojen järjestämiseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjä on viranomainen, joka järjestää koulutusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä ei voi ulkoistaa sille lailla säädettyjä tehtäviä. Lain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa esimerkiksi:

- opiskelijaksi ottamisesta ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä. Opiskelijaksi ottamisessa on otettava huomioon sitä koskevat säädökset (38-43 §). Esimerkiksi hieronnan ammatti- ja erikoisammattitutkinnot kuuluvat ns. SORA-tutkintoihin, joissa on huomioitava esteet opiskelijaksi ottamiselle (81 §).
- opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta (46 §), aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta (47 §)
- osaamisen hankkimisen suunnittelusta (48 §)
- opiskelijan tarvitseman ohjauksen ja tukitoimien sekä mahdollisten opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen (63 §) tai tarvittavasta erityisen tuen (64 §) suunnittelusta ja toteuttamisesta opiskelijoiden tarpeet ja oikeudet huomioon ottaen
- oppisopimuskoulutuksen- ja koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen järjestämisestä (70 § ja 71 §)
- tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen osoittamisen suunnittelusta osana opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (49 §).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

Työpaikalla järjestettävä koulutus

Työpaikalla järjestettävä koulutus on osaamisen hankkimista koulutuksen järjestäjän ulkopuolisella työpaikalla käytännön työtehtäviä tehden. Koulutuksen järjestäjän omissa oppimisympäristöissä tapahtuva osaamisen hankkiminen ei ole työpaikalla järjestettävää koulutusta.

Oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvasta koulutuksesta sopiminen edellyttää muun muassa, että koulutustyöpaikalla on käytävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen, henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman ja näyttöjen järjestämisen kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilöstö. Koulutustyöpaikalla on voitava nimetä opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja.

Koulutuksen hankinta ja myynti

Koulutuksen järjestäjä voi hankkia koulutusta ainoastaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:n mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö on koonnut koulutuksen hankinnasta ohjeistuksen, joka löytyy ministeriön nettisivuilta osoitteesta www.minedu.fi/amatillisen-koulutuksen-jarjestaminen.

Osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein tarjoavan toimijan toteuttama koulutus on kilpailuilla markkinoilla tapahtuvaa toimintaa. Kyseisille toimijoille ei myönnetä toimintaan valtionosuusrahoitusta. Jos koulutuksen järjestäjä hankkii em. toimijoilta koulutusta 30 §:n mukaisesti, koulutuksen järjestäjän on huolehdittava, että hankinnat toteutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjät voivat myydä järjestämisluvan mukaista koulutusta ainoastaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 33 § tai 35 §:n mukaisena tilauskoulutuksena tai koulutusvientinä tai muille ammatillisen koulutuksen järjestäjille, kun nämä hankkivat koulutusta 30 §:n mukaisesti.

Opiskelijoilta perittävät maksut

Koulutuksen järjestäjä voi periä ammattitutkinto- tai erikoisammattitutkinto-opiskelijalta opiskelijamaksun, joka voi olla enintään 25 prosenttia koulutuksen järjestäjän arvioimista koulutuksen järjestämisestä aiheutuvista keskimääräisistä kustannuksista (opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista, 1323/2001, 4 §). Koulutuksen järjestäjä voi periä maksun vain tutkintokoulutuksesta. Maksua voi siis periä vain koulutuksesta, jota järjestetään tutkinnon suorittamiseen tarvittavan osaamisen hankkimiseksi. Varsinainen tutkinnon suorittaminen eli osaamisen osoittaminen, arviointi ja todentaminen ovat opiskelijalle maksuttomia. Koulutuksen järjestäjä ei voi periä opiskelijoilta maksuja järjestämistään näytöistä.

Taloudellisen edun tavoittelu ja markkinatilanteen vääristäminen

Ammatillisia tutkintoja tai koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi (28 §). Ammatillinen koulutus ei saa tuottaa taloudellista etua omistajalle tai muulle toimintaan osallistuvalla tai sitä ylläpitävällä taholla. Jos ammatillisen koulutuksen järjestämisestä kertyy ylijäämää, se on käytettävä ammatillisen koulutuksen järjestämiseen, kehittämiseen ja siihen liittyviin investointeihin.

Koulutuksen järjestäjän on varmistettava, ettei valtionosuusrahoituksella vääristetä kilpailuilla markkinoilla tapahtuvaa toimintaa. Ammatilliseen koulutukseen osoitettua julkista rahoitusta, eli valtionosuusrahoitusta tai valtionavustusta, ei saa käyttää sellaisten tuotteiden tai palveluiden kustannusten kattamiseen, jotka koulutuksen järjestäjä toteuttaa liiketaloudellisesti hinnoiteltuna ja jotka eivät ole ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista toimintaa.

Koulutuksen järjestäjän on myös varmistettava, ettei sen toiminnasta aiheudu kilpailuilla markkinoilla toimivalle yritykselle sellaista taloudellista hyötyä, jota yhteistyöyrittäjä ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

Koulutuksen järjestäjän toiminta markkinoilla

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää myös sellaiselle toimijalle, joka harjoittaa esimerkiksi elinkeino- tai liiketoimintaa. Järjestämisluvan mukainen toiminta on kuitenkin eriytettävä muusta toiminnasta (valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta, 673/2017, 8 §). Järjestämisluvan hakijan on todennettava, että se kykenee uskottavasti organisatorisesti (esim. eriyttämällä liiketaloudellinen toiminta itsenäiselle oikeushenkilölle) tai kirjanpidollisesti osoittamaan, että valtionosuusrahoitusta ei käytetä liiketaloudellisen toiminnan kustannusten tai tuotekehityksen kattamiseen. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on huolehtia, että se pystyy kirjanpitonsa kautta todentamaan järjestämisluvan mukaisen ammatillisen koulutuksen järjestämisen eriyttämisen mahdollisesta liiketoiminnasta.

Koulutuksen järjestäjän on toteutettava liiketaloudellista toimintaansa (esim. tuotekehitystyössä, operatiivisessa toiminnassa ja hinnoittelussa) siten, että se toimii täysin markkinaehtoisesti. Jos koulutuksen järjestäjä myy koulutuspalvelujaan liiketoimintana markkinaehtoisesti, se ei saa markkinoida kyseistä koulutuspalvelua harhaanjohtavasti.

Liiketaloudellisin perustein myytävää osaamisen kehittämispalvelua ei saa markkinoida ammatillisena tutkintokoulutuksena tai tutkintoon johtavana koulutuksena. Opiskelijoille ei saa syntyä mielikuvaa, että markkinoitava koulutus olisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja tutkintorakenteen mukaista koulutusta. Lisäksi koulutuksen markkinoinnista ei saa syntyä mielikuvaa, että liiketoimintana myyty koulutuspalvelu olisi järjestämisluvan mukaista opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen alaista ammatillista koulutusta. Tämä koskee niin liiketoimintaa harjoittavaa koulutuksen järjestäjää kuin myös muita osaamisen kehittämispalveluja liiketaloudellisin perustein tarjoavia toimijoita.

Osaamisen arvioinnin toteuttaminen ilman tutkintokoulutukseen osallistumista

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa myös ilman tutkintokoulutukseen osallistumista sekä yhteistyössä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein (52 §). Ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osia voi suorittaa osoittamalla osaaminen näytössä siitä riippumatta, missä ja miten osoitettava osaaminen on hankittu. Koulutuksen järjestäjä vastaa tällöinkin henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta ja arvioi hakeutuvan henkilön mahdollisuudet osallistua suoraan osaamisen osoittamiseen eli näyttöön.

Koulutuksen järjestäjän on ohjattava opiskelijaksi hakeutuvat toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään koulutukseen taikka tarvittaessa muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin, jos koulutuksen järjestäjä ei ota hakijaa opiskelijaksi (42 §).

Niistä opiskelijoista, joille toteutetaan ainoastaan osaamisen arviointi, koulutuksen järjestäjä saa suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusta. Osaamisen arvioinnin toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset on katettava valtionosuusrahoituksella. Koulutuksen järjestäjä ei voi myydä osaamisen arvioinnin toteuttamista osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein tarjoavalle toimijalle, eikä opiskelijoilta voi periä maksuja osaamisen arvioinnin (näyttöjen) järjestämisestä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioinnin järjestämisestä (52 - 53 §). Osaamisen arviointi on julkinen hallintotehtävä, jota koulutuksen järjestäjä ei voi ulkoistaa tai hankkia osaamisen kehittämispalveluita tarjoavilta yrityksiltä. Osaamisen arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät yhdessä tutkinnon osittain koulutuksen järjestäjän nimeämät kaksi arvioijaa. Toinen arvioijista on opettaja tai erityisestä syytä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja. Arvioijilla tulee olla riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan liittyvä ammattitaito ja osaaminen sekä riittävä perehtyneisyys arviointiin ja suoritettavan tutkinnon

perusteisiin. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on perehdyttää työelämää edustavat arvioijat osaamisen arviointiin. (54 §)

Osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein tarjoavien toimijoiden tarjoama koulutus ei ole julkisen valvonnan alaista koulutusta. Kansaneläkelaitos päättää muun kuin julkisen valvonnan alaisen koulutuksen opintotukioikeudesta (Opintotukilaki 4 a §).

Lisätietoja yhteistyöstä osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein tarjoavien toimijoiden kanssa on ohjeistuksessa, joka löytyy ministeriön nettisivuilta osoitteesta www.minedu.fi/ammattillisen-koulutuksen-jarjestaminen.

Seuranta ja toimenpiteet

Koulutuksen järjestäjän tulee edelleen seurata ja arvioida, että sen järjestämä ammatillinen koulutus vastaa kaikilta osin ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa koulutuksen järjestäjien toimintaa osana ammatillisen koulutuksen toiminnanohjausta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Seuranta kohdistuu myös koulutuksen järjestämiseen hieronta-alalla.

Ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 29 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman koulutuksen järjestäjän hakemusta muuttaa järjestäjän ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa. Tämä on mahdollista, jos tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen merkittävästi poikkeaa osaamistarpeista tai tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen liittyvät muut erityiset syyt tai valtiontaloudelliset syyt sitä edellyttävät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myös ilman hakemusta muuttaa tai peruuttaa järjestämisluvan, jos tutkintoja tai koulutusta järjestetään olennaisesti vastoin ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Lain mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön tulee varata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuus puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen järjestämisluvan muuttamista tai peruuttamista.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 54 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi päätöksellään määrätä ammatillisen koulutuksen järjestäjän mainitun lain mukaisen rahoituksen maksamiseksi keskeytettäväksi, jos on ilmeistä, ettei rahoituksen saaja enää järjestä rahoituksen perusteena olevaa toimintaa, tai rahoituksen saaja olennaisessa määrin toimii vastoin asianomaista toimintaa koskevia lakeja tai asetuksia taikka niiden nojalla annettuja määräyksiä.

Lisätietoja

Hallitusneuvos Anna Kankaanpää, 029 533 0403, anna.kankaanpaa@minedu.fi

Ylitarkastaja Tarja Koskimäki (Uusimaa), puh. 02953 30166, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Jukka Lehtinen (Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Satakunta), puh. 02953 30183, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Anne Mårtensson (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala), puh. 02953 30104, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Mari Pastila-Eklund (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Keski-Suomi), puh. 02953 30249, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Tiina Polo (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi), puh. 02953 30022, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Ylijohtaja	Mika Tammilehto
Hallitusneuvos	Anna Kankaanpää

Jakelu Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Tiedoksi

- Opetushallitus
- Suomen Kuntaliitto ry
- Kansaneläkelaitos KELA
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
- Aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämisspalvelut
- Suomen Kansanopistoyhdistys
- Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
- Työelämätoimikunnat OPH
- Ammatillisen Aikuiskoulutuksen johtajat ry
- Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry
- Suomen konservatorioliitto ry
- Suomen Oppisopimusosaajat ry
- Urheiluopistojen Yhdistys ry
- Sivistystyönantajat
- Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
- Työ- ja elinkeinoministeriö